Izdevums: Kurzemes Vards; Datums: Piektdiena, 7. jūlijs, 1939; Lapa: 4

Jūrniecība un zvejniecība

VISI LATVIJAS KUĢI DARBĀ.

Kuģu brīvguļa mūsu ostās ar juliju izbeigusies. Latvijas ārzemju braucienu jūras tirdzniecības kuģi visi atrodas braucienos, izņemot kuģus, kas atradās remontā Rīgas ostā. Pavisam remontā bija 3 kuģi ar 4873 to, jeb 2,67% no ārzemju braucienu bruto tonnažas.

PA LIELUPI BRAUKS KUĢI LĪDZ BAUSKAI.

Lielupes tālākās izbūves projekta izstrādāšanu drīzumā nobeigs jūrniecības departaments. Izbūves plānā paredzēts padarīt Lielupi kuģojamu līdz Bauskai.

SKAIDRO LATVIEŠU JŪRNIECĪBAS VĒSTURI.

«Jūrnieka» julija numurs iznācis ar plašu un interesantu saturu. Žurnals sācis iespiest M. Sama ilustrētu zinātnisku apcerējumu par latviešu **seno jūrniecību.** Pārskatīti jūrniecības sākumi ziemeļu ūdeņos akmens un bronzas laikmetā un senrakstu liecības par kuršu cilts jūrniecību, t. s. «vikingu laikos». Žurnalā bez tam vēl kapt. A. Graša raksts par čarterpartijas noteikumiem kursa novirzienos, Mazās Erikas — «Pamestie kuģi», plaša informacija jūrniecības lietās. — js.

MŪSU FLOTE PIEAUG.

Atjaunotā Latvijā strauji kārto arī mūsu kuģniecības lietas. Pēdējā laikā tirdzniecības flotei iegūti vairāki jauni kuģi.

Rēdereja F. Grauds nopirkusi no D. Stathatos Londonā par Ls 28.500 grieķu tvaikoni «Antonihs Stathatos» 3836 to, būvētu R. Duncan & Co kuģbūvētavā Glasgovā 1920. gadā. Jaunpirktais kuģis pārdēvēts par «Everrasmu». Minētā rēdereja iegūvusi vēl otru kuģi no firmas John D. Chandris, Pirejā, par Ls 23.500. Tas ir agrākais tvaikonis «Rita Chandris» 4648 to liels, būvēts Irvina kuģu būvētavā Hartlepulē 1914. gadā. Tvaikonis pārdēvēts par «Everrīgu». Abi tvaikoņi jau uzsākuši braucienus.

J. Sausiņš un b-dri nopirkuši Dānijā no a/s Sekunda, Kopenhagenā, tvaikoni «Selma B». Tas ir 355,01 to liels, būvēts 1918. g. Vlaardingenā. Tvaikonim 360 zirgu sp. trīscilindru mašinas. Jaunpirktais, sekli peldošais tvaikonis domāts galvenā kārtā mūsu kieģeļu eksportam uz Skandinavijas valstīm. Kuģis varēs uzņemt kieģeļus uzbraucot pa Lielupi līdz Jelgavai un augstāk. Par tvaikoni samaksāts Ls 2400 un tas pārdēvēts par «Ogri». Ziņo, ka Liepājas kuģniecības sab-ba «Kursa» nopirkusi Zviedrijā 1090 to tvaikoni, kuram dos vārdu «Kursa».

KĀRTO «JŪRAS DIENU» PROGRAMU.

Jūras dienu» organizēšanas darbi krietni pavirzījušies. «Jūras dienu» izstādes komiteja izstrādājusi kuģniecības izstādes idejisko programu. Izstādei būs 2 lielas daļas: vēsturiskā un modernā. Vēsturiskā daļa būs novietota Rīgas pilsētas vēsturiskā muzeja telpās un tanī būs reprezentēta senlatviešu kuģniecība, hercoga Jēkaba laika kuģniecība un kolonijas, kā arī pagājušā gadsimta kuģniecība, rādot zīmējumos, gleznās un modeļos šo laikmetu kuģus un citus eksponatus. Šī izstādes daļa solas būt visai bagāta, jo eksponatu ļoti daudz. Izstādes vēsturiskās daļas noorganizēšanu uzņēmies dir. R. Šņore. Izstādes otrā daļa būs novietota Kongresa nama telpās un tā rādīs moderno kuģniecību. Eksponati dažādu kuģniecības un ostu ierīču veidā, kā arī mākslinieciski darinātu diagramu un kartogramu veidā stāstīs par mūsu nacionalās kuģniecības sasniegumiem, par tās tautsaimniecisko nozīmi, par jūrnieku izglītību Latvijā, par kuģniecības un kuģošanas drošību, par mūsu ostām, kara floti, tūrismu, jūras sportu, kuģniecības cīnītājiem u. t. t. Izstādes komiteja uzsākusi jau eksponatu apskati. Pašlaik notiek sarunas ar mākslinieki par izstādes maketu izgatavošanu. Maketus no mākslinieki atpirks, pēc kam vienu no mākslinieki saistīs par izstādes mākslinieciso vadītāju.

IZDOTAS LATVIJAS OSTU PARAŠAS.

Latvijas tirdzn. un rūpn. kameras izdevumā iznākušas «Latvijas ostu parašas» atsevišķās grāmatiņās latviešu un angļu valodās, un, cik zinams, tuvākā laikā sagaidams šāds izdevums arī vācu valodā. Šis ļoti pārskatami iedalītais izdevums satur Rīgas ostas parašu pamattekstu līdz ar paskaidrojumiem par **Liepājas un Ventspils ostu parašu īpatnībām,** ar ko tās atšķiras no Rīgas ostas parašām. Izdevums satur pavisam 39 pantus. Galvenās nodaļas ir par parašu piemērošanu, par specialiem apzīmējumiem, par kuģu izkraušanu, un, beidzot, par kuģu aģentiem un štauveriem.

Brošura «Latvijas ostu parašas» maksā Ls 1,—, bet angļu izdevums «Customs of Latvian Ports», kas domāts galvenā kārtā izplatīšanai ārzemēs, maksā Ls 2 vai Ls 2.50. Abi izdevumi dabūjami LTR kameras saimniecības daļā, Rīgā, Amatu ielā 4. Bez tam tos var iegūt Rīgas tirgotāju biedrībā, kā arī Liepājas un Ventspils tirgotāju un rūpnieku biedrībās.

JŪRAS TIESĪBAS.

Kr. Valdemāra jūrskolas apgādībā iznākusi jauna grāmata — Jūras tiesības. Autors cand. iur. Verners Vītiņš, Liepājas apgabaltiesas locekļis. Grāmatas ievadā autors saka: «Grāmata «Jūras tiesības» domāta galvenā kārtā kā mācības grāmata jūrskolām. Apskatot attiecīgus jūras tiesību institutus, esmu piegriezis vērību arī Latvijas likumu noteikumiem. Tā blakus pedagoģiskiem uzdevumiem grāmata noderēs arī praktiskiem latviešu jūrniekiem. Šā iemesla dēļ grāmatas pielikumā latviešu tulkojumā ievietots starptautiskā kuģniecībā svarīgais Anglijas jūras apdrošinājuma likums (The Marine Insurance Act) un Vācijas vispārējie jūras apdrošinājuma noteikumi (Allgemeine Deutsche Seeversicherungs-Bedingungen).»

LIEPĀJAS OSTĀ

iebrauca dāņu tv. J. C. Jacobsen» no Kopenhagenas ar jauktu kravu, vācu tv. «Piteälf» no Hamburgas ar gabalprecēm, vācu tv. «Geier» no Roterdamas ar jauktu kravu. Velkonis «Valdemars» izbrauca uz Mietraga piekrasti pēc plostiem, latvju velkonis «Zibens» ar prāmi «L. O. 21» uz Nidas piekrasti. Vēl no ostas izbrauca vācu tv. «Rür» uz Stetini. —kt.

GAIDAMAIS LAIKS.

Sodien gaidami mēreni dienvidaustrumu vēlāk dienvidrietumu vēji, austrumu daļā vēl lielāko tiesu skaidrs, rietumu daļā pa daļai mākoņains un pievakarē rietumu nomalē iespējami atsevišķi lietus mākoņi. Ļoti silts.

20 gadu bāku uguņu sargvietā

Pagājuši 20 gadu kopš Latvijas pagaidu valdības tirdzniecības un rūpniecības ministrija pārņēma no okupacijas varas bāku uguņu pārzināšanu un nodibināja krasta apgaismošanas valdi. Tā mūsu valsts patstāvības pirmajos gados atradās Liepājā. Par viņas direktoru iecēla inž. K. Purnu. Tagad šī valde ietilpst jūrniecības departamentā kā hidrografiskā nodaļa. Līdz ar inž. K. Purnu, kas ir šīs nodaļas vadītājs, uz 20 gadu darbu Latvijas valsts dienestā atskatas arī vairāki šīs nodaļas darbinieki. Viens no viņiem ir Liepājas bāku montieris Vilhelms Šulcs.

«Pirmos 5 gados, pēc tam, kad Latvijas pagaidu valdība pārņēma bāku uguņu pārzināšanu», — stāsta V. Šulcs, «biju vienīgais bāku montieris visā piekrastē. Darba bija ļoti daudz, jo bāku uguņu lampas kara laikā bij sabojājušās un pēc izlabošanas atkal ātri apdzisa. Savas mājas maz redzēju, jo braucot no bākas uz bāku pagāja dienas un mēneši. Piekrastes ūdeņi bija pilni minām un braucot ar velkoni vai motorlaivu bija stipri jāuzmanas, lai tām neuzbrauktu. Sevišķi atmiņā man palicis brauciens no Ventspils uz Rīgu caur Irbes caurteku, kas bija pilna minām. Brīvais līkloča ceļš caur minu lauku bija tikai apm. 20 m plats. Ar lielāko uzmanību nācās sekot brīdinājuma zīmēm».

V. Šulcs savos pirmajos darba gados pārdzīvojis daudzus baigus brīžus. Tagad Š. pārzinā ir Liepājas, Pāvilostas, Papes un Akmeņraga bākas. Ja vienā no tām apdziest uguns, ar ātrāko satiksmes līdzekli uz turieni dodas bāku montiers: bākas uguns nekad nedrīkst apdzist! Tā ir brīdinājums un sveiciens jūras braucējiem.

R. T.

Ceļā uz Kolkas ragu

Atstājis Šlīteres «Zilos kalnus» cauri mežam soļoju uz Mazirbi. Te tomēr jāpiebilst, ka Šlīteres vai «Zilie kalni» faktiski nav nekādi kalni, bet senā jūras stāvkrasta augšējā mala. Līdzenums aiz «kalniem» Kolkas virzienā — kādreizējais jūras dibens. Te soļojot mežs pēkšņi izbeidzas un priekšā redzamās kāpas liecina, ka jūrmala un līdz ar to Mazirbe nav tālu.

Mazirbe

ir lielākais zvejnieku ciems Kurzemes ziemeļu pussalā, ko šaursliežu dzelzceļš savieno ar Dundagu—Ventspili. Tas arī vienīgi lietojamais satiksmes līdzeklis, jo smilšainie ceļi grūti izbraucami.

Ciemā ir zvejnieku kooperatīvs ar zivju sālītavu un žāvētavu. Kādreiz še darbojās jūrskola, kuras ēkās tagad mitinas pamatskola, kas agrāk atradusies nepiemērotās telpās. Patlaban ceļ jaunu skolas namu, jo arī vecais jūrskolas nams savam uzdevumam nav īsti piemērots. Tautas namu ar valdības atbalstu ceļ lībiešu savienība. To atklās augusta sākumā.

Senatnes un tautas mākslas mīļotājiem vērts aiziet uz Mazirbes kapsētu, kur redzami senatnīgi kapu krusti.

Pa Mazirbes smilšu ceļiem eju uz jūrmalu. Grūti iedomāties jūrmalas ciema ielas, un tikpat grūti tajās orientēties. Smilšaini šauri laukumi ierobežoti dzeloņstiepuļu vai kāršu žogiem — tādas ir šīs «ielas», kuru stūrī vienā vietā uzraksts vēsta «us jurmal». Tālākais paša ceļinieka zināšanā.

Turpmākā ceļā gar jūrmalu virknē rindojas zvejnieku ciemi, kas no tālienes šķiet vienādi, jo tie visi slēpušies kāpu krūmājos. Tie ir savdabīgi interesanti tāpat kā viņu iedzīvotāji. Tie pārtiek no zvejas, zemkopības un mežu darbiem, nodarbojoties arī ar izstrādāto mežu materialu transportu. Pastāvīgās cīņas ar dabu uz jūras un sauszemes veidojušas iedzīvotāju mazliet paskarbu tipu, ārēji drūmus ļaudis. Patiesībā šie zvejnieki ir sirsnīgi, viņu viesmīlību apliecinājis arī mūsu ārlietu ministrs V. Munters, apceļojot šo novadu.

Zvejnieku dzīves apstākļi pateicoties valdības gādībai uzlabojušies. Redz paceļamies jaunas ēkas, kur lopu kūts nav vairs kopā ar dzīvojamo ēku, kā parasti agrāk.

Senāk zvejnieki nozvejotās zivis apstrādāja paši, par ko liecina mazie kūpinātavu namiņi, vai arī pārdeva uzpircējiem. Tagad lielāko daļu zivju nodod kooperativam. Kolkas jūrmalciemos dzīvo ap 1200 lībiešu zvejnieku. Visvairāk to ir Mazirbē un Kolkā, kas arī mans ceļa mērķis.

V. T.

PAPLAŠINA KOLKAS BĀKU.

Jūrniecības departaments uzcēlis uz Kolkas bākas saliņas jaunu mūra ēku, jo vecā mašinēka vairs neatbilda tagadējām prasībām. Patreiz uz jauno ēku pārvieto bākas elektribas centrali, miglas tauri un citas mašinas.

Ko uzņems lauksaimniecības akademijā

Lauksaimniecības akademijā par studentiem uzņems personas, kas beigušas mūsu pilntiesīgās ģimnazijas vai vidējās arodskolas ar gatavības apliecību un kas sekmīgi izturējušas akademijas noteiktos iestāju pārbaudījumus. Iestājoties akademijā jānodrošina materialiem līdzekļiem, jo pirmā mācības gadā ne stipendijas, ne pabalstus un aizdevumus nepiešķirs.

Visiem, kas vēlas iestāties lauksaimniecības akademijā, jāiztur pārbaudījums latviešu valodā pilna latviešu valsts ģimnazijas kursa apmērā, tiklab rakstiski, kā mutes vārdiem. Technikumu absolventiem bez tam vēl jānoliek papildu pārbaudījumi zoloģijā un botanikā mutes vārdiem ģimnazijas kursa apmērā. Ja kādā fakultatē pieteikušos pārsniegs brīvo vietu skaitu, tad notiks konkursa pārbaudījumi matematikā rakstiski, humanitarās ģimnazijas kursa apmērā. Jāievēro, ka akademija savās fakultatēs aspirantus uzņems bez iepriekšējas prakses, paredzot lauksaimniecības fakultates programai prasību par obligatorisku praksi pirmo divu studiju gadu laikā.

Pirms dokumentu iesniegšanas akademijas sekretariatā, aspirantiem jāizdara obligatoriska veselības pārbaude pie studentu ārstiem, Jelgavā Dr. A. Dargevica, Vadoņa ielā 12 un Dr. A. Meduņa Akademijas ielā 10, dz. 5. Par veselības izmeklēšanu aspirantam jāmaksā 2 ls un tam pie ārsta jāierodas ar vidusskolas izdotu veselības biletēnu un pasi. Uz ārsta pieprasījumu pārbaudamam jāpienes arī plaušu rentgenograma.

Mūsu universitates lauksaimniecības fakultates bijušiem studentiem, kas pēc pārtraukuma vēlas studijas turpināt akademijā, jāiesniedz rektoriem lūgumraksts, atzīmējot tajā fakultates nodaļu, kurā viņi bijuši. Ja brīvo vietu skaits atļaus, tad bez studentiem akademijā pielaidīs arī brīvklausītājus, no kuriem izglītības cenzu neprasīs. Brīvklausītājiem būs jāmaksā 14 ls par lekcijas vai praktisko darbu nedēļas stundu semestrī. Mācības maksa lauksaimniecības akademijā Latvijas pilsoņiem noteikta uz 125 ls semestrī un jāmaksā par pusgadu uz priekšu. Ārzemniekiem maksa triskārtēja, izņemot Igaunijas pilsoņus un Lietuvas latviešu un lietuviešu tautības pilsoņus. Par piedalīšanos laboratorijās un praktiskos darbos studentiem jāmaksā atsevišķi. Bez tam katra semestra sākumā studentam jāiemaksā 5 ls trūcīgo studentu ārstēšanas fondam, nama fondam un pašvaldības vajadzībām, katra mācības gada sākumā 1 ls par leģitimacijas karti un iestājoties fakultatē 2 ls par studiju grāmatiņu.

Studentu lūgumrakstus akademijas sekretariats Vīestura piemiņas pilī pieņems no 15. julija līdz 31. augustam ik dienas no pl. 12—2 p. p., bet sestdienās no 10,30 līdz 12,30 dienā. Pārbaudījumi sāksies 7. septembrī pl. 12 dienā, bet mācības 15. septembrī. Rektors vasaras brīvlaikā rūnājams ceturtdienās no pl. 12— 1 dienā.

B. Z.

Lielā mašinu talka gūst panākumus

bs. Lauksaimniecības kameras aicinājumam — ražas novākšanas laikā palīdzēt ar mašīnām kaimiņiem — atsaukušies daudz lauksaimnieku. Pagastu valdes noskaidro, cik plašos apmēros mašīnu īpašnieki vēlas izpalīdzēt saimniecībām, kurām ražas novākšanas mašinu nav. Mašinu īpašnieku atsaucība ļoti dzīva. Tā Nīcas pagastā 11 lauksaimniecības mašinu īpašnieki piedāvājušies kaimiņiem nopļaut 271 ha pļavas un 29 ha labības sējumu. Dažs lauksaimnieks piedāvājies kaimiņiem nopļaut līdz 40 ha pļavu. Lauku saimniecības visā valstī atrodas 48.000 zāles un 38.000 dažāda veida labības pļaujmašīnu un 4000 karŭpeļu rokamās mašinas.

ATVAĻINĀJUMĀ.

bs. Vaiņodes rajona vet. ārsts J. Vācietis aizgājis 3 ned. atvaļinājumā. Viņu atvieto Skrundas rajona veterinārārsts T. Dumpis.

Katastrofa

Auto uzbraucis gājējam.

«Jūs pats esat vainīgs», pukojas auto vadītājs. «Jau 10 gadu vadu savu auto».

Gājējs: «Es arī neesmu iesācējs. Eju kājām jau piecdesmito gadu».